

**vakblad voor
informatieprofessionals**

**VOGIN-IP-lezing
op 18 april 2024**

Van prompts en AI
tot factchecking
en taxonomie

Lees Simpel-app
Beter lezen met AI

**IProfiel Christa
Niehot (Erasmus MC)**
'Programmeren en
puzzelen met taal'

Auteursrecht
Van wie is een
academische
publicatie?

2024 | 02

DRIE PRAKTIJKCASES
**'NOODZAAK
OM AI TRANSPARANT
EN TOEGANKELIJK
TE MAKEN'**

COLOFON

IP is met zijn hybride magazine (digitaal en papier), website, nieuwsbrief, events, podcast en socials het platform voor de informatieprofessional van vandaag en morgen.

ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (28ste jaargang) van Uitgeverij IP
Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg
tel. 06-223 75 75 9
www.informatieprofessional.nl

redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg,
tel. 06-223 75 75 9,
e-mail redactie@informatie-
professional.nl

redactie

Marjo Bakker, Maarten
Brinkerink, Wilbert Helmus,
Vincent M.A. Janssen,
Leen Liefsoens, Cindy Lammers
(hoofdredacteur), Matthijs
van Otegem, Mirjam Raaphorst,
Daniël de Vette

vormgeving

Eric van den Berg,
egfvdberg@upcmail.nl
Tom van Staveren,
graphicisland@upcmail.nl

medewerkers
aan dit nummer

Simon Been, Wouter Brongseest,
Jos Damen, Willem Jan Faber,
Rob Feenstra, Maarten Hafkamp,
Frank Huysmans, Anneke de Maat,
Marijn Mostart, Maarten Zeinstra

abonnementen

Voor abonnementsprijzen
en andere informatie zie
Informatieprofessional.nl

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren:
Luciëne Paap, e-mail
l.paap@bureauvanvliet.com,
tel. 023-571 47 45. Zie voor een
overzicht van de mogelijkheden
en de mediakaart ook
informatieprofessional.nl

Het verlenen van toestemming
tot publicatie in dit tijdschrift
strekt zich tevens uit tot het
in enigerlei vorm elektronisch
beschikbaar stellen.

INHOUD

12

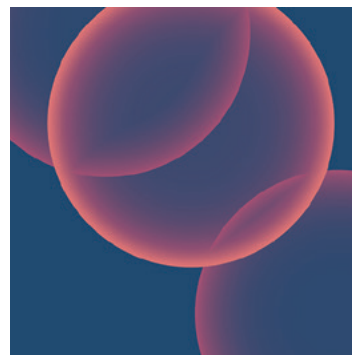
VOGIN-IP-lezing 2024

Op 18 april vindt alweer de twaalfde editie van de VOGIN-IP-lezing plaats. Locatie: de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Naast acht interessante lezingen zijn er ook tien workshops om uit te kiezen: van prompts en AI tot factchecking en taxonomie.

14

AI in het informatiedomein (5)

Wat is de invloed van AI op het informatiedomein? In een reeks artikelen wordt dit onderwerp belicht vanuit verschillende invalshoeken. Het vijfde deel betreft drie cases: generatieve AI in het onderwijs, bij de gemeente Amsterdam en bij de rijksoverheid.

20

IProfiel: Christa Niehot

Het beroep van informatieprofessional is zeer divers. Om de breedte van het vak te laten zien, lichten we in de rubriek IProfiel een informatieprofessional door. In deel 10: Christa Niehot, biomedisch informatiespecialist bij het Erasmus MC en freelance informatiespecialist medisch literatuuronderzoek.

RUBRIEKEN

04

Data in beeld

Tentoonstelling
READ

07

IP Lingo

Schoonmaak-
robot

08

News Facts

Nieuwswaardige
feiten

19

Column Frank
Huysmans

Strijden tegen
desinformatie
– of voor
informatie?

22

Juridische kwesties

Wie is de rechthebbende van academische publicaties of van onderwijsmateriaal: de werkgever of de werknemer? Bij universiteiten is het een prangende vraag, maar een nieuw adviesrapport komt er ook nu weer niet uit. Wat is de stand van zaken?

28

Mensenhuid en borduurwerk

Informatieprofessionals zijn specialisten, en velen van hen zijn mateloos geïnteresseerd in een specialistisch onderwerp als bijzondere boekbanden. Vorig jaar verschenen over dit onderwerp twee boeken. Jos Damen schreef er een recensie over.

VERGAARBAK

Met net genoeg bagage voor de meest noodzakelijke spullen, een e-reader met boeken die al lange tijd liggen te wachten op aandacht, op de fiets de mooiste plekken ter wereld zien – het is een avontuur waar ik met warme gevoelens op terugkijk. Bonnefoien, het liefst, maar helaas is dat sinds corona welhaast ondoenlijk geworden. Dus wordt er een reisorganisatie ingeschakeld. Het eerste contact is goed. Inge, onze ‘persoonlijk begeleider’, hangt geregeld aan de lijn om ‘af te stemmen’, maar al snel begint het op papier te schuren. Het programma blijft maar niet kloppen na tig aanpassingen – de tsunami aan dt-fouten nog daargelaten. Het mailen leidt tot een opeenstapeling van onduidelijkheden: na Inge volgen Petra en Teun, dan weer Inge, die van elkaar niet lijken te weten wat ze doen. Het duurt even voor ik het doorheb, maar ze werken allemaal vanuit dezelfde (generieke) mailbox.

REDACTIONEEL | Cindy Lammers

Toeval wil dat ik dit onlangs ook bij twee andere organisaties heb meegemaakt (waaronder een uit de informatiesector). De mailbox als vergaarbak. Dan heb je heel strakke afspraken nodig over *wie wat* oppakt en *waar* opslaat zodat iedereen ‘het’ op een snelle en logische manier kan terugvinden. Daar kan een informatiesysteem natuurlijk bij helpen, maar veel komt ook aan op onderlinge afstemming en communicatie, anders wordt het een zootje. Ik moest meteen denken aan de digitale fitheid volgens Aslander (zie de vorige IP) en aan hoe individuele kenniswerkers niet bedreven zijn in het omgaan met hun eigen informatie. Laat staan als het gaat om dit in teamverband te doen. Gelukkig hebben we dan de informatieprofessional. Hoera! In het geval van het reisbureau niet relevant, vermoed ik, maar voor andere organisaties zeker wel. Daar ligt een schone taak. <

26

Victorine uitgelicht

Hester Benedictus won eind vorig jaar de initiatiefprijs bij de Victorines voor haar Lees Simpel-app. Deze gratis app helpt mensen ingewikkelde brieven van instanties te lezen met behulp van AI. De winnaar uitgelicht.

33

KB Onderzoekskroniek
Generatieve AI

34

Gelezen
Studie- en leesvoer voor IP'ers

36

Gespot
Bibliotheken, boeken, buitenland

38

Van de KNVI
Beroepsverenigingsnieuws

39

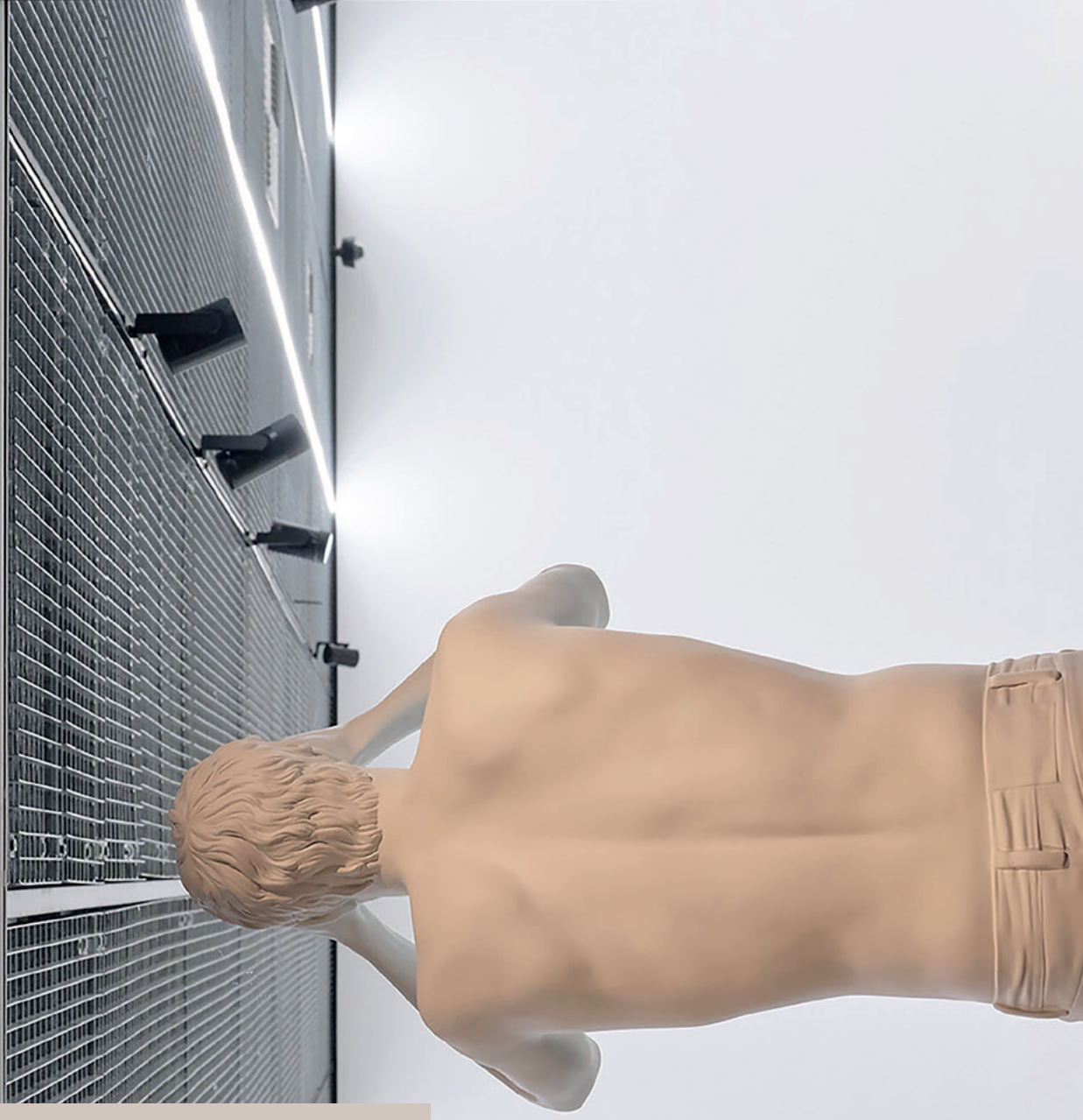
Lifehacking
Bijblijven op één plek

READ ME

Elmgreen & Dragset – ofwel Michael Elmgreen uit Denemarken en Ingar Dragset uit Noorwegen – is een Scandinavisch kunstenaarsduo dat al jarenlang verdienstelijk samen aan de weg timmert met (maatschappelijk getinte) kunst en exposities. Onlangs streken ze voor het eerst neer in de Tsjechische hoofdstad Praag, in de Kunsthalle Praha, om daar eigen werk en werk van zestig andere kunstenaars bijeen te brengen rondom één thema: READ. Met een essentiële plaats voor 'de rol van lezen, het boek en de bibliotheek' in een steeds verder digitaliserende wereld.

Point of View, Part 1, 2023. Elmgreen & Dragset. Foto: Vojtěch Veselý

> Meer over
READ lees je op
pagina 6.

Vervolg
van
pagina
4-5.

HULDE AAN DE HOEDERS VAN KENNIS

Voor hun eerste grote tentoonstelling in Tsjechië hebben Elmgreen & Dragset de Kunsthalle Praha omgeturnd tot een 'nieuwsgierige openbare bibliotheek'. READ is 'een eerbetoon aan het literaire erfgoed en de cultuur van bibliotheken' – in Praag maar ook ver daarbuiten.

De tentoonstelling vindt zijn oorsprong in een eerste ontmoeting van Elmgreen & Dragset met *Les jouets défendus* (Verboden speelgoed) uit 1916 van Giorgio de Chirico, een cruciaal stuk in de collectie van Kunsthalle Praha. Dit schilderij, met naamloze boeken afgebeeld als geometrische vormen in een raadselachtige setting, wekte de nieuwsgierigheid van het duo om dieper in de collectie van Kunsthalle Praha te duiken en werken te ontdekken die resoneren met De Chirico's metafysische weergave van boeken.

In READ brengen Elmgreen & Dragset eigen werk en werk van zestig internationale kunstenaars samen. Met de historische en

blijvende betekenis van boeken als focus presenteert de tentoonstelling zichzelf als een minimalistische weergave van een moderne bibliotheek die aanzet tot nadenken over onze relatie met boeken als fysieke objecten in het digitale tijdperk. De titel READ dient een tweeledig doel: het stimuleert niet alleen het lezen zelf, maar ook het leren en begrijpen, zoals in 'read the signs', 'read a situation' en 'read the room'.

Kunst tussen de boekenplanken

Daarnaast zoomt READ in op de bibliotheek en haar belang: niet alleen als een cruciale ruimte voor het delen van kennis, maar

Foto: Maria Belova

ook als een aanbieder van essentiële diensten.

De tentoonstelling is verdeeld over twee grote zalen. In Gallery 1 komen bezoekers een vertrouwde bibliotheekopstelling tegen met boekenplanken, een informatiebalie, leestafels en een wc. De ruimte bevat strategisch geplaatste kunstwerken, sommige verborgen tussen de boekenplanken. READ herbergt ook de vijfde versie van *Diaries*, een duurzame

performance van Elmgreen & Dragset. In *Prague Diaries* zitten vijf jonge mannen op woensdag en in het weekend aan een lange tafel in hun dagboek te schrijven. Ze nodigen bezoekers uit om over hun schouders mee te lezen en tijdens pauzes de boekjes door te nemen.

Ontoegankelijk maken

In Gallery 2 ontwrichten Elmgreen & Dragset traditionele bibliotheek-

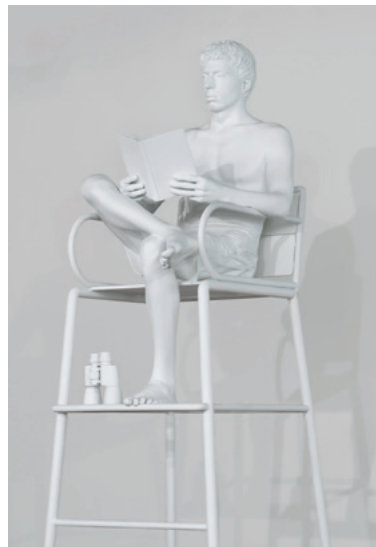

Foto: Vojtěch Veškrna

The Guardian, 2023, Elmgreen & Dragset

Black Studies, 1970s, Emory Douglas

Schoonmaakrobot

Projectleider/consulent bij de
Universitaire Bibliotheken Leiden (focus
op onder meer de digitale bibliotheek) en
museumdocent bij het Cobra Museum

‘Als hij viezigheid
vindt op plaatsen
waar hij niet voor
is ingesteld, stuurt
hij een foto naar de
beheerder’

structuren door bepaalde elementen ontoegankelijk te maken. Boekenplanken hangen ondersteboven aan het plafond en een versleten, niet te beklimmen trap leidt naar een deur met het opschrift *Filozofie*. In de ruimte zijn papieren werken tentoongesteld in grote glazen vitrines onder toezicht van *The Guardian*, een sculptuur die speciaal voor READ is gemaakt. Een andere installatie belicht onlangs verboden boeken en benadrukt het blijvende belang van bibliotheken als opslagplaatsen van kennis. Daarmee probeert de tentoonstelling ook een verband te leggen tussen de huidige politieke onrust en de uitdagingen waarmee totalitaire regimes in het verleden werden geconfronteerd.

> READ is nog tot en met
22 april 2024 te zien in de
Kunsthalle Praha. <

I, 2023, MASSIMODECARLO

Foto: Maria Belova

Foto: Vojtěch Veškrna

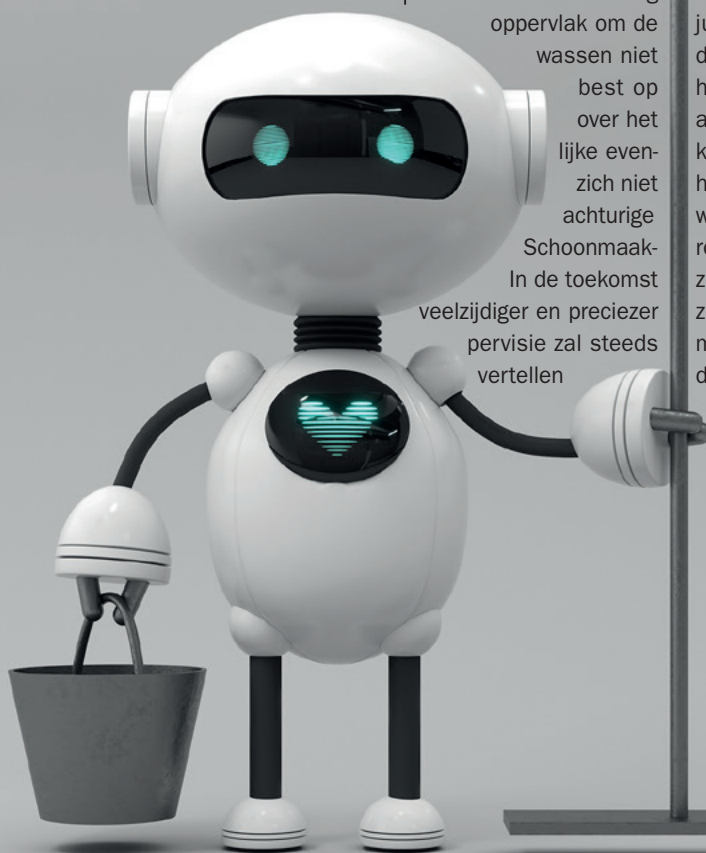
Je kunt in dit blad maandelijks artikelen lezen over de laatste ontwikkelingen op het gebied van AI. Uiteraard zijn die vooral gericht op het interessegebied van informatieprofessionals. Je kunt daardoor, bewust of onbewust, het idee hebben dat AI zich vooral op dat gebied ontwikkelt, maar niets is natuurlijk minder waar. Ik stuitte bij toeval op een whitepaper over schoonmaakrobots en werd door dat artikel een voor mij nieuwe wereld ingezogen. Natuurlijk ken ik die kleine ronde stofzuigertjes die net niet in de hoekjes komen, maar dat is niets vergeleken met indrukwekkend klinkende apparaten als de Intellibot Hydrobot of de Lionsbot Rex.

De in Israël ontwikkelde Spiderman wast ramen van wolkenkrabbers in Hongkong, in het Máxima Medisch Centrum in Veldhoven desinfecteert robot Sam operatiekamers, en de wc-robot van Somatic maakt toiletten in kantoorgebouwen schoon. Hierbij moet ik wel aantekenen dat de robot alleen de standaard-schoonmaak doet. Als hij viezigheid vindt op plaatsen waar hij niet voor is ingesteld, stuurt hij een foto naar de beheerder, die dan alsnog met emmer en dweil naar de plek des onheils moet. Ik laat aan je verbeelding over om welke situaties het dan gaat. Niettemin zijn de kosten per uur lager dan het minimumuurloon, en daarmee is meteen ook de grootste stimulator voor de ontwikkeling van dit soort producten genoemd. Schoonmakers zijn schaars en de kosten voor het schoonmaken van een gebouw zijn aanzienlijk.

Door de toepassing van
beter in staat om meer
dweilen niet domweg
oppervlak om de
wassen niet
best op
over het
lijke even-
zich niet
achturige
Schoonmaak-
In de toekomst
veelzijdiger en preciezer
pervisie zal steeds
vertellen

Al zijn schoonmaakrobots steeds
complexe taken uit te voeren. Ze
een vloer, maar analyseren eerst het
juiste reinigingswijze te kiezen. Ze
domweg een raam, maar doen hun
hardnekkige vlekken. En ze werken
algemeen sneller dan hun mense-
knieën, al was het maar omdat ze
hoeven te houden aan pauzes of
werkdagen.

robots zijn nog volop in ontwikkeling.
zullen de apparaten goedkoper,
zijn. Menselijke tussenkomst of su-
minder nodig zijn. Ik kan je nu al
dat er een klein hoeraatje te horen
zal zijn wanneer de eerste all-in-one
schoonmaakrobot zijn intrede
doet in het gezin Feenstra.

Meer IP Lingo's lezen?
Je vindt ze in het archief op
informatieprofessional.nl. <